

TISZ ZAVIDÉK

VEGYES TARTALMU HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Egész évre . . . 4 frt. Negyed évre . . . 1 fr.
 Fél évre . . . 2 frt. Egyes szám ára 8 kr.
 Megjelen minden vasárnap reggel.
 Hirdetéseket úgy a kiadóhivatal, mint a »Reiter-
 ügynökség Budapestén jutányosan vesz fel.

A kiadásért felelős a szerkesztő:

HEGYI ANTAL.

SZERKESZTŐSÉG:
 Csongrád, Templomtér 91. szám, hová a lap szellemi
 részét illető minden közlemény intézendő.
KIADÓHIVATAL:
 Csongrád, Magtár-utca 41. szám, hová az előfizeté-
 sek, hirdetmények intézendők.

Magyar szellemet követelünk.

Alig hinné az ember, hogy volt korszak valaha Magyarországon, mikor édes honi nyelvünket kizárólag csak a köznép beszélte. A nemesség ellenben idegen nyelvnek, a deák nyelvnek hódolt, mert az akkori felfogás szerint nem is volt művelt ember, ki latinul nem tudott beszélni.

A nemzet józan érzéke azonban a jelen század közepe táján belátta a tévedést. Íróink és költőink nem szüntek meg a nemzet szívében kopogtatni, hogy ott helyet kérjenek a nemzeti érzületnek, a nemzeti szellemnek.

Iskoláink, melyekben addig kizárólag a deák nyelv volt az előadások nyelve, csak hamar megmagyarosodtak és tűzhelyeivé lettek a hazafias lelkesedésnek.

Mégis Kossuth Lajos volt az, ki az országgyűlésen föltárta nyelvünk szépségeit ragyogó szónoklataiban, s belénk öntötte amaz öntudatot, hogy büszkék legyünk magyar voltunkra.

Tulajdonkép azonban a magyar szellem csak az alkotmány helyreállítása óta terjesztiki szabadabban szárnyait, hogy a magyarosodás

haladásával az ország különböző nyelvű népeit a közös édes anya, a magyar haza keblére ölelje.

De habár sok történt is a magyarosodás útján, mégis messze vagyunk attól a céltől, hogy az ország minden fia beszélje és szeresse nyelvünket.

A velünk egy földön lakó, horvátok, tótok, németek, oláhok, rusnyákok és ráczok stb. idegenkedéssel fogadják, vagy éppen megtagadják iskoláinkban a magyar nyelv tanítását, mintha a magyar nyelv megtanulásával, nemzeti sajtáságaikból akarnánk őket kivetkőztetni.

Azért e téren, hogy megfelelő eredményeket vívhassunk ki, körültekintően kell haladni az egyházaknak az állammal, a polgároknak a társadalommal, hogy mi hazafiak, mindannyian meghozzuk a magyar hazának a tőlünk telhető áldozatokat.

Az bizonyos, hogy az iskola és templom a bölcsője, a tanító és pap pedig apostola a magyar szellemnek. Hanem, hogy a tanító és pap ezt az apostoli tisztet hiven teljesítse a haza javára, jó hazafiakká kell őket nevelni.

Csakhogy éppen e téren nagy hiányt észlelünk.

Az államnak a tanító és pap egyiránt mostoha gyermeke. Roszul van fizetve legtöbb helyen mindkettő. Pedig éhes gyomorral nem lehet a hazáért lelkesedni.

Még kevésbé tekinthetjük alkalmas eszközöknek a hazafias láng felgyulasztására a megérdemelt bér jogtalan elvonását. Pedig ma már ilyen esetek is előfordulnak éppen azon a helyen, honnét a papnak és tanítónak segélyt és támogatást lehetne várnia.

Váczy kegyelmes püspöke, Schuster Konstantin vivta ki magának azt a fényes dicsőséget, hogy a tanítók segélyére szolgáló ugynevezett kétezres alapot önhatalmulag megvonta az egyházmegye legszegényebb sorsu, falusi tanítóitól. A kegyelmes püspöknek csak háromszáz ezer forint évi jövedelme van, ebből a mai szűk világban ő meg nem élhet (?), azért megtagadta a tanítók javadalmazására szolgáló azon kétezres forintot, melyet a múlt században élt gróf Migazzi Kristóf ideje óta a váci püspökök e célra évenként fordítottak.

Persze a szegény tanító könynyebben megélhet, ha az ő kétszázötven forintos fizetéséből ötven

T Á R C Z A.

Mikor a gazdasszony beteg.

(Egy segéd-kántor-tanító naplójából.)

Segéd-kántori minőségben, szabadlakással és kosztal, azonkívül havonkénti 5 frt pénzbeli fizettséggel fogadott föl engem Rácz István K... alföldi falu érdemes kántora. A tanítóképezde tudományos csarnokaiból kilépve s rögtön ily hizelgő feltételek mellett állást nyerve, vágyaim, reményeim nagy részét betöltve láttam, s elképzelhető örömmel és meglepedettséggel siettem annak tényleges birtokába jutni. Főnököm, az első kántor, kollegiális szeretettel s igaz magyar szivélyességgel fogadott. Becsületes, jó öreg ur volt, még a régi gárdából való, kinek legelső és fő életelve volt, — mit már az első vacsora alatt több ízben ki is fejezett illetéknépen: — együnk öcsém, úgy sincs az embernek egyebe, mint a mit megeszik és megiszik; a miből én azon örvendetes következményre jutottam, hogy kosztbeli illetményem kellőképen fog kiszolgáltatódni. És ez a fő, különösen nálunk segédkántoroknál, kik üres

óráinkban még tanítással is foglalkozunk. Mert hisz' mi lemondunk mindenről, a mivel a világ kínálgatja és mulattatja az ő fiait, tehát az életkérdés ilyenemű megoldásának nálunk nagy jogosultsága van.

Még egy körülmény volt, mely különösen kedvessé tette rám nézve ezen állomást, az t. i., hogy főnököm Rácz István kántor uram aglegény volt.

Vajjon azért maradt-e aglegény, hogy említett elvének szabadabban hódolhasson, vagy pedig kényszerű aglegényi mivolta érlelte meg benne eme principiumot? azt sohase tudtam meg. De nem is kutattam, mert annyit észrevettem, hogy valahányszor asszonyi dolgokról volt szó, az öreg elkeseredve szakította félbe a társalgást, mondván: együnk öcsém, úgy sincs az embernek egyebe, mint a mit megeszik és megiszik.

Ott volt azonban Sári néni, főnököm derék unoka huga. (Én ugyan úgy vettem észre, hogy beillett volna nénijenek is.) Említésre méltó tulajdonságai közé tartozott, hogy keveset beszélt, és a mellett olyan levest tudott főzni, hogy még az esperes ur gazdasszonyát is lefőzte vele. S, eme kiváló szakért elem elismerésére is talált

mert midőn a püspök ur itt járt, ő lett megbízva az ebéd elkészítésével.

Persze, hogy ezen kitüntetés nem maradt utóhatás nélkül. Az esperes ur gazdasszonya szörnyen restelte a dolgot s elkeseredésében nem szünt meg bosszantani Sári nénit.

Kifogyhatlan az a leleményesség, melylyel a gazdasszonyok egymást keseríteni tudják, és nincs annál szerencsétlenebb ember, mint a kit a sors két ily hadakozó fél közé sodor.

És én ilyen szerencsétlen voltam!...

Egy alkalommal az esperes ur meghitt ebédre. A menünek különös nevezetessége volt az hogy a peccsenye mellé kitünő befőttek voltak feltálalva. (Azt meg kell vallani, hogy e tekintetben fölülmulta Sári nénit.) A gazdasszony észrevette, hogy én mily jóízűen eszem a befőttekből és gazdasszonyi szakzammussal kérdé: Ugy-e a Sári nénié jobb? Én elmerülve a gyümölcs élvezetébe egész önfeledten válaszolám: — A Sári néni befőttei az idén nem sikerültek, körülbelül fele már elromlott.

Nem lehet leírni azt a diadalmi érzetet, mely e perczen kövér arczán visszatükröződött. Ezt látva, kissé megijedtem,

forintot levonnak, mint a kegyelmes püspök, ha háromszázezer forintos jövedelméből kétezer száz forintot a tanítók javára kifizet.

Épen így eselekedett a magyarszellem másik faktorával: a papsággal is.

Plebánosok helyett saját találmányu „stabilis adminisztrátorokkal” vagyis helyettesekkel tömte meg az egyházmegyét; mert a plebánosok elmozdíthatatlanságuk érzetében daczolhatnak a püspöki önkénykedéssel, míg a helyettesek azzal szemben teljesen tehetetlenek. Sőt még ezeket is olyképp nevezi ki, hogy az eskü letétele után csak egy-két hónap múlva huzhatják a plebánosi fizetést, holott országos szokás, mit maga Schuster Konstantin is igénybe vett, mikor átjött Kassáról a váci egyházmegyébe, hogy a kinevezettek az eskü napjától birtokába lépnek javadalmaik összes jövedelmének.

A segédlelkészeket meg avval örvendeztette meg, hogy megvonta tőlük azon kétezer forintos évi segélyt, melyet elődje, a kegyeletes emlékü Peitler püspök 1870-ben állapított meg nekik a püspöki pénztár terhére.

Sőt hogy mindent megtegyen a magyar szellem emelésére, a papnöveldében vissza állította a régi favilágot, a latin nyelv kizárólagos használatát, és kiküszöbölte a magyar nyelvű tantárgyakat.

Hát hiszen szeretjük mi a tudós papokat, de jobban becsüljük a jó hazafiakat. Szeretjük, ha idegen nyelveket tudnak papjaink, de azt meg épen megköveteljük tőlük, hogy apostolai legyenek a hazafias szellemnek és a magyarosodást a ren-

de tapasztalatlan voltam s lelkiismeretem megnyugtató, mert igazat mondtam.

— Mondja meg a Sári néni — mondá ő jóindulatot szinelve — hogy én megtanítom őt jó befötteket csinálni. De megmondja ám . . .

Az én akkori naivságom semmi rosszat sem sejtett ezen üzenetben s megígértem neki, hogy szívesen el fogom mondani.

A vacsoránál Sári néni első kérdése is az volt: No mit kotyvasztott össze az a paczer a szakácskönyvből?

Én hűségesen referáltam az ebédről, kiemelve a beföttek kitünő voltát, hozzá téve egyszersmind a szakácsnének szerintem jóindulatu üzenetét.

Jaj, de micsoda patália lett azután. Szerettem a befötteket, de bár soha életemben ne láttam volna.

Sári néni ezen üzenet hallatára először is elájult, s ha én hirtelen meg nem fogom, leesik vala a székről. De a másik perczen már eszméletre tért s úgy ellökött magától, hogy hanyatt esve terültem el a padlózaton, mialatt ő megtette megjegyzéseit az üzenetre:

— Mit, nekem mer ilyet üzeni az a

delkezésükre álló eszközökkel terjesszék a nép között.

Ezért követeljük, hogy papjaink és tanítóink hazafias szellemben neveltessenek és ellátassanak a megélhetés anyagi eszközeivel. Ezért követeljük végre, hogy a kormány ne csak kortes eszközöknek használja fel maga mellett a püspököket, hanem abba is bele lásson, hogy azok teljesítik-e ama hazafias missiot, mit a magyar szellem terjesztése kötelességszerűleg rájuk ró.

Iskoláink fejlesztése.

Sajnálattal kell bevallanunk, hogy iskoláink sem a létszámuk, sem a fejlődésnek nem állanak azon fokán, mely népességünk arányainak megfelelne. A mi főleg azon körülménynek tulajdonítható, hogy a hat éves pákulicz kormányzat alatt, nem csak hogy új iskolák és tantermek megfelelő számban nem létesültek, hanem a meglévők is nagy részben elhanyagoltak.

Mikor pedig a körmére égett a dolog a pákulicz iskolaszéknek és azt látta, hogy nem térhet ki többé azon felelősség terhe alól, mely e tekintetben reá háromlik, úgy segített magán, hogy állásáról egyszerűen leköszönt s az iskolák szervezését örökségként az ellenzékbe alakult iskolaszékre hagyta.

Ezen iskolaszék azonban, minthogy a pákulicz iskolaszék mandátumának lejárt előtt köszönt le, csak arra a rövid időre alakulhatott, a meddig a három évi ciklus lejáratá október hóban bekövetkezik. A mi ismét oka annak, hogy ideiglenességénél fogva nagyobb kiterjedésű tervekbe ezen iskolaszék sem bocsátkozhatik, hanem kénytelen a legszükségesebb intézkedések végrehajtására szorítkozni.

Egyelőre ugyanis egy új tantermet épített a sip utcai iskolánál, hogy az ott mutatkozó túltömöttségnek lehetőleg segítsen, s egyúttal megkezdje a központi iskolák szétosztását. Aztán pedig küldöttséget nevezett ki arra, hogy a bukrosi is-

kotyvasztó? nekem? a ki pap gazdasszony voltam teljes életemben? Huh, ez alávalóság . . . és ismét elájult.

E második ájulatból már nehezen birtuk eszméletre téríteni, s midőn szemeit felnyitotta, bágyadt, elhaló hangon suttogó főnökömnek:

— Meghalok, Pista, szegyenemben . . .

— Dehogy halsz, dehogy halsz meg Sári ilyen csekélység miatt. Öntsön csak öcsém egy kis erősítőt abból az üvegből, mondá főnököm. No igyál Sári, ugy sincs az embernek egyebe, mint a mit megeszik és megiszik . . .

. . . Másnap reggel Sári néni nem kelt fel.

Mikor e szomorú hír tudomásunkra jött, kétségbe esve néztünk egymásra, nagyokat csuklottunk az ijedségtől, üres gyomraink mély korgással fejezték ki elégedetlenségüket s csodálatos módon egyszerre hangzott el ajkainkról a kérdés: No most mit csináljunk? Ki fog főzni? Különösen az én meghökkenésem volt indokolt, mert én úgy vagyok a reggelivel, hogy mikor a szememet kinyitom, bár már ott volna szájjammal a csésze kávé.

(Vége köv.)

kolának túlnépességét a két szomszéd iskola körzeteinek célszerűbb beosztása által lehetőleg csökkentse. A fehértó körzeti iskolának pedig alkalmasabb pontot keressen.

Mindez azonban nem végleges megoldása a fenforgó szükségletnek, mert rövid idő alatt bekövetkezik a népesedés rohamos emelkedésénél fogva, hogy a bukros-parti iskolánál még egy tantermet és tanítói állást kell szervezni. A szántói oldalon hasonlóképp új tanyai iskoláról kell gondoskodni. Sőt már ez idő szerint kellene a túlati mentett rétben legalább a szentesiekkel közösen egy új iskolát állítani, mert az ott található közel 30 tanköteles a Tisza folyása által minden oktatástól el van zárva teljesen.

Bent a városban pedig szinte gondoskodni kell a belvárosban még egy tanyai föllállításáról, a polgári fiúiskolának hat osztályra leendő kibővítéséről, vagy esetleg algimnáziummá leendő átalakításáról, mi végre még új helyiség és új felszerelés is kívántatik.

Sőt valahára ki kell terjeszteni figyelmünket nevelésügyünk mostoha gyermekére, a nőnevelésre és ennek sikeres megoldása végett már a közeljövőben polgári leányiskolát kell fölláttatnunk; mert az mégis csak türelmetlen állapot, hogy egy huszonegyezer lelket számláló községben a nőnevelés kiszámíthatatlan fontosságú ügye teljesen parlagon hever. S míg a tehetősebb szülők idegen városba kénytelenek adni leánygyermeküket, addig a szegényebbek ölbe tett kezekkel kénytelen tűrni, hogy leányaik a szükséges nevelés és oktatás nélkül maradnak.

Más egyházmegyékben ugyan a püspökök, mint egyházfők, karolják fel és teszik magukévá ezen, az egyházat is életgyökerében érintő ügyet; hanem nekünk szerencsétlenségünkre olyan egyházfőt rendelt haragjában az ég, ki megvaskoronarendezett, üres ígéretknél egyebet még alig áldozott a nőnevelés oltárára, mintha bizony a börtönben szerzett százezreit, koporsójában magával vitetné a más világra.

Igy tehát magunknak kell bármi módon is előteremteni mindama segédesszközöket, melyek nevelés ügyünk fejlesztésére megkívántatnak.

Ott pedig első és legnagyobb szerepet játszik a pénz, mely nélkül egyetlen lépést sem tehetünk előre. Ennek megszerzése képezi tehát legsürgősebb feladatunkat.

Nyomasztó helyzetünknel fogva azonban a szükséges összeget magunk erejéből elő nem bírjuk teremteni: hanem a kormány segélyéhez és hitelműveléshez kell folyamodnunk. Minek ismét előfeltételét képezi, hogy céltudatos terveket készítsünk s azokhoz megfelelő költségcsámítást tegyünk nevelés ügyünk fokozatos fejlesztése végett.

Ha ez a rendszeres terv meglesz, s képek leszünk a kormány előtt igazolói, hogy egy részt magunk erejéből a szükséges költségeket elő nem teremthetjük, más részt pedig, hogy hol és miként kívánjuk népoktatási ügyünket fokozatosan berendezni: a magyar kormány ridegen nem zárkozhatik el érdekeink gyámolítása elől.

De egyszersmind gondoskodnunk kell arról is, hogy azon kiadásokat, melyeket a kormány segélye nem fedez a nép külön megterhelése nélkül, hosszabb lejáratú kölcsönből szerezzük be.

Egy szóval józan előrelátás mellett helyes nevelési politikát kell teremtenünk.

hogya egyszer a nép igénybe van véve a közterhek viselésére a legtulzottabb fokig: általa fizetett adókból legalább neki is jusson annyi, a menyinyiből gyermekeit, hasznos polgárokká és jó hazafiakká nevelheti.

Ujdonságok.

— **Végleg menesztett polgármester.** A szentesiek sokat emlegetett, híres polgármestere, Tasnády Antal, kit két év előtt Stammer alispán szuronyokkal ültetett a szentesi nép nyakára, állásából immár véglegesen menesztetett. Fegyelmi uton kellett volna muladékoságaiért hivatalától elmozdítani, de ő kikönyörögte Tallián Béla főispántól, hogy csak ne tegyék őt tönkre egész életére a fegyelmi elmozdítással, kész állásáról lemondani, mihelyt állásába visszahelyezik. Mikor azonban a visszahelyezés megtörtént, Tasnády nem akart többé tudni a lemondásról. Minek következtében Tallián főispán, ki becsületszavát adta az ellenzéknek, hogy Tasnády valóban le fog mondani, utasította Csató alispánt, hogy Tasnádyt elölte és az alispán előtt szóbelileg nyilvánított lemondását tárgyalás végett hozza Szentes város képviselő testületének tudomására. Mely is a lemondást örvendetes tudomásul vette és megkereste Csongrád megye alispánját, hogy a polgármesteri hivatal végleges betöltése iránt tegye meg a szükséges intézkedéseket. Tasnády Antal azonban a hírlapokban meg akarta hazudolni a főispánt és tagadásba vette, mintha ő valaha előtte akár szóbelileg, akár írásosan lemondását bejelentette volna. Szentes város közgyűlésének határozatát pedig megfélebbezte a vármegyéhez. De a megye a városi képviselő testület határozatát indokainál fogva helyben hagyta. Tasnády ekkor még harmad fokban is fölébbezte a belügyminiszterhez, ki azonban a napokban a városi közgyűlés és vármegye egybehangzó határozatait szintén jóvá hagyta és így Tasnádyt az utlevelet véglegesen kiadta. A „Budapesti Hírlap”, mely mindvégig Tasnády ügyét pártfogolta, most rezignációval jegyzi meg, hogy „Tasnády polgármester lett a nép akarata ellenére, most meg menesztetett a saját akarata ellenére: ebben is van valami tanulság!” Minden esetre van, még pedig szerintünk 1-ör az, hogy a nép nyakára, annak akarata ellen boszulatlanul ma az alkotmány napjaiban senki sem ülhet. 2-ör pedig, hogy a hazugság olyan rut fejtver, mely első sorban is azt boszulja meg, a ki használatba veszi; mert az tény, hogy Tasnády a főispán előtt csakugyan bejelentette lemondását és a szentesi ellenzéki férfiak azt kívánták, hogy a főispán azt írásban is vegye ki tőle, de a főispán azt tenni nem akarta, sőt az ellenzékiek azon megjegyzésére, hogy mi biztosítéka van hát arra nézve, hogy Tasnády lemondását nem fogja visszavonni? azt felelte: „Kérem gavallér uri emberekkel van dolgom.” Mire egy országgyűlési képviselő azon találó észrevétellel válaszolt neki: „Vegye tudomásul Méltóságod, hogy se urakkal, se gavallérokkal nincs ez ügyben dolga.” És a fejlemények ennek a képviselőnek, ki az alispán füle hallatára mondta e szavakat, teljesen igazat szolgáltattak.

— **Pákulicz ficzomodás.** A nagy meleg megártott a szentesi pákulicz lap észjárásának s annyira megzavarodott, hogy múlt számunkban „Egyházi kinevezések Váczon” cím alatt megjelent cikkünknek csak némely sorait bírta elolvasni és saját közönségének föltálatni. A miből lett is olyan bolond gomba, hogy a kutya is fölfordulna tőle, ha beadná neki. Egyebek közt azt is tudja a megténferedett pákulicz hogy az összes plebániáknak, sőt még a római pápának is megküldöttük lapunk példányait. Jól értesültsége azonban eszerben hagyta őt, azért megszujjuk neki, hogy néhány példányt még szent Mihály arkangyalnak is sikerült kézbesítettünk, a mint a paradicsom kapuját nyitogatta. Különben pedig a „Tiszavidék” szerkesztőjének nem az olvasás aszszonyok, hanem az olyan jóféle pákuliczok szottak éjjeli zenét adni, mint a minők a „Szentes és Vidéké”-be szottak irogatni. Ezeknek a jó erkölcséhez tartozik a pap ablakait porrázuzni és buzakeresztjeit fel-

gyujtogatni, a „Szentes és Vidéké”-nek nagyobb dicsőségére.

— **Tasnády háborgása.** Szentes város kidobott polgármestere nem tud megnyugodni sorsában. Miután sorra beperelte a számonkérő széket, a miért az ő hivatalbeli mulasztásait konstataálta; a képviselő testületet, a miért fegyelmi eljárás alá vont; a várost, a miért részére elmozdittatása óta a polgármesteri fizetést ki nem szolgáltatta s mind ezen keresetével a bíróság őt rendre elutasította: most legújabbán azt halljuk, hogy Tallián Béla főispán és Csató alispán ellen tett bünvádi följelentést hivatalos hatalommal való visszaélés miatt, a miért Szentes város képviselő testületét felhívták az ő szóbeli lemondásának tárgyalására. Hát ezt már csak egy beszámíthatlan állapotban levő lelki beteg ember teheti, a ki méltán vonja magára szánuakadásunkat. — Szegény mehetett volna becsülettel, ha józanul fogja föl helyzetét, sőt a kormánytól kaphatott volna tisztességes hivatalt, melyből holta napjáig megélhetett volna: neki azonban rögeszméjévé vált, hogy minden áron szentesi polgármesternek kell lennie, s ezt a rögeszmét úgy látszik elméje elborulásával fizette meg; mert hogy a bíróság ezen utóbbi keresetét is félre fogja tenni, ép elméjü ember előtt egészen bizonyos.

— **A szentesi új városháza.** Szentes városa, most hogy megszabadult attól a nyügtől, melyet Tasnády személyében akasztottak a nyakába, a munka és haladás útjára akar rálépni és legelőször díszes városházát kíván emelni a piac téren a nagy vendéglő helyére, hogy végett vessen annak a hátrányos állapotnak, melyet a város közkormányzatában a szanaszét levő városi hivatalok okoztak. Egészséges módon akként tervezi az építést, hogy az utca fölül a földszintén boltok legyenek, melyek meghozzák a beépítendő tőke kamatait s majdan a tőke törlesztését is, hogy az építés a népre külön terhet ne képezzen. A hivatalok pedig az emeleti és udvari helyiségekben lesznek elhelyezve. Nagyon örvendünk rajta, hogy a testvérváros ily hatalmas lökést ad fejlődésének, mert az kétség kívül kiinduló pontja lesz annak az üdvöz haladásnak, melyet a néperdekek fejlesztése végett zászlójára irt a megyei ellenzék.

— **Ismét gyujtogatás.** Ugyanazon gonosz kezek, melyek felgyujtották a plebános gabnakeresztjeit, a múlt vasárnap viradóra Bába Rókus községi tiszteletbeli tanácsnok szőlőbeli gnyhójába helyeztek tűzcsövet s nem csak maga a gnyhó égett el, hanem a benne levő szerszámok, egy egészen új borsajtó, egy kazal venyige, 7 szép gyümölcsfa és négy ut szőlő, úgy hogy a kár meghaladja a háromszáz frtot. Miután pedig ezen semmire való gyujtogatók ismeretes firmái községünknek, a kik nem most gyakorolják először pákulicz boszubóli a gyujtogatás aljas mesterségét, elvárjuk és követeljük az illetékes hatóságoktól, hogy a polgárok vagyonának biztonsága végett mindkét gonosztevőt állandó rendőri felügyelet alá helyezzzék; mert a polgárok tán mégsem azért fizetik a rengeteg adókat, hogy az éjjeli gonosztevők akkor perzseljék fel vagyoukat, a mikor épen nekik tetszik.

— **Új kökereszt.** Bába Rókus és Magyar János helybeli polgárok Györfösnél az elporladt fakereszt helyére, mintegy kétszázötven forintnyi költséggel díszes kökeresztet emeltettek, mely a hét folyamán lett föllállítva. A szép kereszt, mely egyike a határunkban található legszép emlékeknek s méltán áhitatra ragadja a szemlélt, a legközelebbi vasárnapok egyikén fog az egyház áldásával a keresztény nép lelki épülésére felavattatni. Kívánjuk egyuttal, hogy a megfeszült Ur Jézus vegye kedvesen keserves kinszevedésének ezen méltó emlékét és jutalmazza meg gazdagon az áldozatkész jötevőket.

— **Egyházi kitüntetés.** A „Szentesi Lap” jól értesült forrásból azon hirt közli, hogy Ulár István szentesi róm. katb. esperes-plebánost közelebb címzetes apáttá fogják kinevezni. Hát örvendenek, ha valóban bekövetkeznék, a régen megérdemelt kitüntetés: mert Szentesen és Várahelyen, hol különben is többségben vannak a más valláson levők, a kath. pap tekinté-

lyének emelése végett, csaknem állandóan püspöksüveges plebánosok működtek. A jó Schuster Konstatin püspök azonban mindjárt idejövetelekor elvül állította fel, hogy addig, míg ő püspök lesz, az egyházmegyében — a vácsi káptalani tagokat kivéve — senkinek sem ad püspök süveget. Méltó feltűnést keltene tehát, ha a jó püspök ezen proklamált elvétől Ulár István kineveztetése által mégis eltérne, mikor két év előtt még mindent elkövetett arra nézve, hogy Agócs János félegyházi plebánost kinevezzék apátnak, a mi azonban az ő magas akarata ellenére is megtörtént.

— **A jó püspök igazságszolgáltatása.** Hát ilyen csodabogarékja is van a jó Istennek, de nincs benne köszönet. A vácsi egyházmegye jó püspökének, Shuster Konstantinnak a szokása, hogy ha valamely papja ellen panaszt adnak be hozzá, tapasztalásból mondhatjuk, legtöbbször ki sem hallgatja a panaszlottat, vagy ha napuál fényesebben igazolja is a maga ártatlanságát, nem a vádolttnak, hanem a panaszosnak ad föltétlenül igazat. Sőt olyan esetet is tudunk, mikor a vizsgálatra kiküldött esperes is igazolta egy plebános ellen felhozott vádak alaptalanságát. Shuster Konstantin mégis a vádaskodónak adott igazat; mert a kegyelmes jó püspöknek, az ő nagy szívjóságánál fogva csak az imponál, a ki az ő jósága ellenében furkos buttal tudja megvédelmezni a maga igazságát. Így történt ez a közelmúlt napokban ft. Demény János mezőtúri plebános urral is. Némely rosz akaratú hivei hamis feljelentéssel vádaskodtak ellene és Szilvási Sándor odavaló kántor ellen a jó püspöknel, akárcsak hajdanta a csongrádi plebánosnal cselekedték. Per sze a jó püspök hitelt adott a szelid lelkű plebános ellen felhozott hamis vádaknak és azok megvizsgálására Csávolszky József kedves kanonokját küldötte ki, kinek legsürgösobb feladata volt, hogy a plebános urat, kinek ártatlanságát a jó érzésű protestansok is konstataálták, állásáról lemondassa. Ellenben a kántort szóra sem méltatta, Shuster Konstantin pedig sietett a mezőtúri plebániára a pályázatot kihirdetni. Részünkre azonban nem kérünk az efféle igazságszolgáltatásból sőt ha ft. Demény ur helyzetében volnánk, legott visszavonnánk a jogtalanul kicsikart lemondást; mert hogy valaki az Ur szolgálatában elviselte életét és egészségét, a mennyiben ft. Demény ur 7 év óta jobb félén benulásban szenved, az egyházi törvények szerint ez még nem ok arra, hogy a jó püspök őt javadalmából akármiféle hamis vádaskodás alapján kidobja. Hanem ha betegsége miatt nem képes hivatelt kizolgálni, adjon mellé adminisztrátort a lelkiekben, de ne foszsa meg őt kényerétől és állásától. Ugyan mit szólna hozzá a kegyelmes püspök, ha annyi sok jogos panasz után mely az ő jó püspöki kormányzata ellen napoként felhangzik, most mikor hajlott korának gyengesége miatt ő maga is segéd püspököt volt kénytelen maga mellé kérni egyszerűen kidobni a vácsi püspökségből! Pedig az ő visszavoulását aligha sajnálnák úgy a vácziai, mint fájlalják a ft. Demény urét a jó érzésű mezőtúriak. A mi tehát igazság a jó püspöknek, az igazság egy szegény beteg plebánosnak is. És mi vagyunk annyira igazság szeretők és elfogulatlanok, hogy a papok részére nem kívánunk más igazságot, csak a mit a kegyelmes püspök a maga részére igénybe vesz, lévén ő maga is ugyanazon porból és hamuból gyurva, amiből van alkotva a legutolsó falusi káplán és plebános.

— **Rendkívüli közgyűlés** volt pénteken délelőtt 9 órakor Csemegi Antal községi bíró elnöke alatt, melyen a tárgysorozat megkezdése előtt Szvoboda Ferencz indítványozta, hogy a mennyiben a tárgysorozatban sürgösobb természetű ügyek elő nem fordulnak, tekintettel arra, hogy a szorgos munka idő miatt számos képviselő nem értesülhetett a tárgysorozatról s így a gyűlésen meg sem jelent, a közgyűlés ez uttal tartson érdemleges ülést, hanem a kitűzött három tárgyat halassza a legközelebbi közgyűlésre s ez uttal oszoljon fel. Ezen indítvány ellenében azonban Sohlya Gyula megtartandónak vélte a közgyűlést részint azért, mert a képviselőknek több mint fele a gyűlésre megjelent, részint pedig, hogy

ezen közgyűlésből a költségvetés 15 napi közszemlére kitétetvén, a jövő hó 8-án tartandó rendes közgyűlésben letárgyalható legyen. Mire a közgyűlés a napi rendet elfogadta s a tárgysorozat első pontjában arról intézkedett, hogy a jelen évi pót- és a jövő évi rendes költségvetés jul. 23-tól számítandó 15 napi közszemlére kitéttessék aug. 7-ig tartó lejáratával s arról a képviselők külön felhívással is értesíttessenek. A tárgysorozat második pontjában elfogadott a községi jogügyi tanácsos működését szabályzó előjárásági javaslat, melyről valóban nem tudjuk, hogy bizalmatlanság akart-e lenni a megválasztandó jogügyi tanácsos személye iránt? vagy egyszerűen csak azt akarta vele dokumentálni az előjárás, hogy a programul elfogadott szigorú törvényességet saját feleinkkel szemben is érvényesíteni kívánja? Annyit tudunk, hogy a lemondott jogügyi tanácsossal szemben hasonló óvintézkedéssel nem élt: lehetséges tehát, hogy a multak tapasztalataink okulva tartotta azt most szükségesnek. Részünkről hozzájárultunk az óvszabály alkalmazásához, nem mintha föltétlen bizalommal nem viseltetnénk a megválasztott jogügyi tanácsos személye és működése iránt, hanem mert az igazságot egyenlő mértékkel kívánjuk mérni magunknak és ellenfeleinknek. Ebben az értelemben fogadtuk el az előjárásági javaslatot. Jogügyi tanácsosnak aztán csaknem egyhangulag Szvoboda Ferencz községi képviselő és hites ügyvéd választott meg meleg lelkesedéssel. A tárgysorozat harmadik pontja alatt a helybeli plebániái hivatal megkeresése és ajánlata folytán Polyák József f. évi május 6-án elhalálozott belvárosi templomgondnok helyébe Balog Énok választott meg belvárosi gondnokká, s ezzel kapcsolatban Bernát Ferencz elagott belvárosi harangozóknak, ki öregsége miatt lemondott a szolgálatról, 50 frt évi kegydíjat szavazott meg és az állomásra pályázatot rendelt kiírtni. Mire a rövid közgyűlés még délelőtt tíz óra tájon véget ért.

— **Kantori jubileum.** Jó öreg kántorunk, Sohlya Antal, ki egyuttal a község tiszteletbeli tanácsnoka, a 48-as népkör elnöke, lapunknak pedig ügy buzgó munkatársa, a jövő vasárnap, vagyis július 30-án dél előtt 10 órakor ünneplő közszolgálatának ötven éves jubileumát, mely alkalomból plebániái templomunkban ünnepélyes, hálaadó, nagy mise fog tartatni. Hisszük, hogy ugy a város, mint a 48-as népkör és a jubiléus összes tisztelői rajta lesznek, hogy a ritka ünnepet népünk szívében minél emlékezetesebbé tegyék.

— **Lemondás.** Mély sajnálattal értesültünk, hogy Nt. Márk Balázs hittanár ur, a helybeli polgári iskolánál viselt állásáról leköszönt. Kilencz évig teljesítette a latin és német nyelvek előadása mellett a hittanári tisztelet főlebbvalóinak teljes megelégedésére, csak hogy a lélekölő munka alatt egészségi állapota a mult évben már nagyon megrendült. A gyorsan alkalmazott orvosi segély és fürdőkúra azonban valamennyire visszaállította egészségét, mindazáltal tanácsosabbnak látta nagyobb bajnak, pályaválasztás által elejét venni s ezért mondott le állásáról. Öszintén sajnáljuk távozását, mert benne nem csak hivott tanerőt, hanem melegen érző, jó barátot is veszítünk. A mennyiben pedig az egyházi pályán eltöltött életéveinél fogva remélhető, hogy már legközelebb plebánossá fog kineveztetni, kívánjuk, hogy szerencse és áldás kísérje a távozt, intézetünk pedig hozzá hasonló munkás tanerőt érdemeljen.

— **A hölgykoszoru bálja.** Az ifjuság kebelében oly sok vitát előidőző hölgykoszoru bálja, ma fog megtartatni a népkerti szinkörben. A hölgykoszoru báljának sikeres anyagi kimenetele annál is inkább köz-elismerés tárgya, mivel a jótékony cél, melyre a tiszta jövedelem fog fordittatni, a lehető legnemesebbek egyike: — a szegény sorsu gyermekek felruházása. A bálbizottság a következőkből áll: Bartók Erzsike, Bódi Erzsike, Csernus Etelka, Nagy Amália, Oláh Annuska, Patyi Mariska, Tóth Terike és Vincze Hermina kisasszonyok. Zene rendező: Horváth Lajos ur.

— **Értesítő.** Vették a helybeli polgári iskola 1892-3-ik tanévi értesítőjét, melyből lapunk keretéhez mérten kiemeljük, hogy benne a bevezető rész azon emlékirat képezi, melyet a tanítói kar az intézet államosítása érdekében a község képviselő testületéhez intézett. Továbbá adatokat foglal magában az iskola történetéhez. Aztán pedig felsorolja az iskolaszéki tagok és tanítói testület névsorát a feldolgozott tananyaggal együtt, melyeket aztán osztályonként a tanoncok előmenetelét feltüntető kimutatás s némely tudni valók fejeznek be. A statisztikai részből megtudjuk, hogy a lefolyt tanév elején beiratkozott az intézetbe 89 tanuló, kimaradt 9, vizsgázott 78, vizsgálatot nem tett 2. Előmenetel tekintetében jó eredménnyel végzett 49. Pótvizsgálatra utasított 22, ismétlésre pedig 7. — Vallás szerint volt a tanoncok közt 77 róm. katolikus, 2 református és 10 zsidó. Nemzetiségre nézve pedig 87 magyar és 2 német. Az intézetnél a lefolyt tanév alatt öt rendes és egy ideiglenes tanító működött. A könyvtár gyarapodott vétel útján 6 kötettel, ajándékozás által pedig egy kötettel. A jövő tanév folyó évi szeptember hó 1-én kezdődik.

— **Az 1896. évi országos kiállítás zene- és színművészeti előadója:** Dr. Váli Béla, a Színművészeti Lapok szerkesztője, a kereskedelmi Miniszter megbízásából kiküldetett az ország nevezetesebb levéltárai és muzeumainak átkutatására. Dr. Váli, mint értesülünk legközelebb városunkba jönni szándékozik a zene és színművészeti ereklyék megtekintése végett. Nevezett kiállítás teljessége érdekében Dr. Váli felkéri ezennel mindazon műkedvelőket, akiknek valamely zene- vagy színművészeti ereklye, és pedig régi hegedű, zongora, hangjegyiratok, levelek, naplók, színlapok stb. effélék birtokában vannak, hogy azok felől nevére czimezve egy levelező lapon értesítsék (Budapest, Aréna-ut 34. szám alatt) avégből, hogy ideutazása alkalmával azokat megtekinthesse, esetleg megvásárolhassa.

— **A gőzgép kezelők és kazánfűtők szegedi vizsgáló bizottsága** f. é. július hó 30-án vizsgálatot tart. A vizsgálat iránti kérvények a csongrádvármegyei m. kir. államépítészeti hivatalhoz intézendők.

— **Üzleti szellem.** Nem rég említettük, hogy a sip-utczai új tanteremnél az ács munkát a ker. gőzmalom vállalta el. Most hozzá tehetjük, hogy a malom a faanyagokat részben már lekészítette, azonban az építést vezető bizottság a menyezterendákat visszautasította azon oknál fogva, hogy azok a szerződésben kikötött 17 centiméter átlagos vastagság helyett csak 14—15 centimétert mutatnak s így a széles teremben megkívántató hordképességnek meg nem felelnek. Ezt az üzleti szellemet, mely a ker. gőzmalmot Nagypál Imre igazgató

jóvoltából átlengi, mi ismertük már valamennyire s annak idején fel is szólaltunk nagy a választmányban, mint e lapok hasábjain Major János faüzlet vezető alkalmaztatása ellen, de akkor Nagypál Imrének az volt a jelszava, hogy neki épen ilyen ember kell a malomhoz! Most már szeretnénk tudni, hogy kiviseli a beállott károsodást? Nagypál Imre-e? vagy Major János? avagy mindkettő helyett a részvényesek? kikről azonban jogosan hisszük, hogy az iparvállalat súlyos terhei mellett épen nem kérnek az e fajta üzleti szellemből.

— **Vízbe fult.** Gulyás Márton belvárosi lakos, Márton nevű 9 éves fia f. hó 20-án csütörtökön d. u. 3 órakor a serház-zugi holt Tiszába fürdés közben bele fult. Holt testét 1 óra mulva halászták ki a halászok.

— **Gyakorlati találmányok.** A kereskedelemügyi miniszter rendszeresen közli a kamarákkal a gyakorlati találmányokat. Ujabban a szegedi kereskedelmi és iparkamarát értesíti, hogy a liverpooli osztrák-magyar consul jelentésében néhány ipartechnikai szempontból fontos találmányt közöl, melyek a következők: Az egyik ilyen ipartechnikai szempontból fontosnak tekinthető találmány azon szőr-szítaszövő mechanikai szövőgép, melyet W. S. Layselt talált fel. Ezen gép a régebbi szerkezetű, még mindig használatban levő kézi szítaszövő székeket van hivatva helyettesíteni. Képes 14 egész 36 angol hüvely széles szítaszövetek elkészítésére. Az előkészítése aránylag egyszerű. Termelő képessége nagy; hetenkint képes 15 egész 20 tonna lőszórt felszóni szítaszövetet. Egy másik az aranyozókra nézve fontos találmány. Azt vélik, hogy ezzel a kínai aranyozó enyv titkát fedezték fel. Ezen enyv készítésének módja, consuli jelentés szerint, a következő: Felmelegítenek valamely fémedényben 300 gramot a legjobb lenmagolajból a forrásig. Midőn ez eléretett, 120 gr. anime gyantát kevernek hozzá. Ezután selyemszöveten keresztül szűrik és a keresztül szűrt folyadékot terpentinnel higitják; végre pedig minimummal összekeverik. Ezen enyv állítólag fém-, fa-, üveg stb. aranyozásnál mint alapbevonat, miként az a kínai tárgyakon észlelhető, kitűnő szolgálatokat tesz. A fémiparra nézve fontos azon találmány, a melyet egy norvégiai talált fel és a mely szerint uj, aluminium számára igen jó gyorsforraszt állítható elő, ezen gyorsforraszt áll Cadmium-, horgony- és óntötvözetből. Az itt felsorolt fémek a következő arányban ötvöztetnek: 50 rész Cadmium, 20 rész horgony és 30 rész ón. Az ötvözet előállításánál az eljárás a következő: mindenekelőtt az ónt olvasztják meg egy olvasztó tégelyben. Azután hozzáteszik a cadmiumot és csak végül a horgonyt. Ezen ötvözetet igen jól kell melegíteni, keverni s végül lehűteni. Az így előállított ötvözet nemcsak aluminiumhoz, hanem bármely más fémhez is használható gyorsforrasztul.

KNUTH KÁROLY

műszaki irodája és gyára.

Budapest, VII ker. Szövetség-utca 13 sz.

Elvállal és berendez:

Légszesz és vízvezetékeket.
Szivattyúkat minden célra, vizszállító kasokat.
Szivattyú telepeket járgány, légszesz-gőz-és vízmotor hajtással.
Városok, gyárak, kastélyok, lakóházak stb. vízzel való ellátását.
Minden rendű központi fűtéseket, állami nyilvános és magán épületek részére.

Szellőztetések.
Gőz, kőd és zuhany fürdőket.
Szárítókat, bármily célra.
Legjobb rendszerű closeteket.
Vas és kőgyag cső csatornázásokat.
Gőzfürdő és gőz mosókonyhakat.
Szűrő és fertőtlenítőket.
Természetes légszesztelepeket.
Köszén és olaj gázgyarakat.

KŐGYAG CSÖVEK NAGY VÁLASZTÉKBAN RAKTÁRON.

Berendezett telepekről a legjobb elismerések.

Költségvetéseket készséggel készít.